

**„Nasze ciała, nasze życie”, Część III „Zdrowie seksualne i kontrola płodności”,
Rozdział 18 „Techniki wspomaganego rozrodu”**

Wstęp, str. 403 – 404

Opracowanie na podstawie tekstu: Ruth Hubbard i Ami Jaeger przy współpracy Jane Pincus i Wendy Sanford

W naszym społeczeństwie utożsamia się kobiecość z posiadaniem dzieci i płodnością. Jest to podstawowe kryterium oceniania wartości każdej z nas. I choć mężczyźni również podlegają naciskom wykazania się płodnością, do czego zapewne przyczynia się stereotypowe utożsamianie jej z potencją, to właśnie kobiety najczęściej uznaje się za „winne”, jeżeli jakaś para nie może mieć dzieci. Dzieje się tak, mimo że wśród par bezskutecznie czekających na dziecko przyczyn niepłodności można się dopatrzeć w równym stopniu u partnerki (35 proc.), jak i u partnera (35 proc.), a w przypadku 10 proc. par u obojga partnerów, podczas gdy u 20 proc. par powodów niepowodzenia w ogóle nie udaje się wskazać.

Niepłodność, która dotyka około 15 proc. par w wieku rozrodczym, traktowana jest na świecie jako choroba społeczna (uznana przez Światową Organizację Zdrowia). Przeważająca większość europejskich państw refunduje w różnym zakresie koszty jej leczenia. Polska niestety należy do nielicznej grupy krajów europejskich, obok Rosji, Rumunii, Mołdawii, Łotwy, Gruzji i Litwy, w których koszty stosowania technik wspomaganego rozrodu ponoszą pacjenci.

Chociaż w naszym kraju działają ośrodki, które zajmują się leczeniem niepłodności poprzez zastosowanie technik wspomaganego rozrodu¹, ten zakres usług medycznych pozostaje nieuregulowany pod względem prawnym. Nie ma obowiązku licencjonowania tego typu działalności. Brakuje rzetelnych i obiektywnych danych dotyczących skuteczności leczenia w poszczególnych placówkach. Istotnym problemem jest również brak regulacji prawnych dotyczących „banków nasienia”, które zapewniałyby zdrową i bezpieczną spermę potrzebną do zapłodnienia technikami wspomaganego rozrodu. Kolejną trudnością jest uzyskanie z banku nasienia zamrożonej spermy w celu dokonania samodzielnego zapłodnienia nasieniem dawcy. W

¹ Według informacji z lutego 2003 roku, posiadanych przez Sekcję Płodności i Niepłodności Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, w Polsce działają 24 takie ośrodki, w tym 6 akademickich i 18 prywatnych, dane za: In vitro w XXI wieku – nadzieje i zagrożenia, Biblioteczka Biura Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn, wrzesień 2003.

Polsce dostępne są wszystkie opisane w tym rozdziale techniki wspomaganego rozrodu z wyjątkiem macierzyństwa kontraktowego.

Stosowanie technik wspomaganego rozrodu, ich szybki rozwój i wzrastająca dostępność prowadzą do sytuacji, które pilnie wymagają dodatkowych uregulowań prawnych. Należą do nich na przykład: konieczność określenia statusu zapłodnienia nasieniem dawcy oraz uregulowanie sytuacji dziecka urodzonego przez kobietę niezwiązaną z nim genetycznie (dzięki wykorzystaniu komórki jajowej innej kobiety). Pewne pojęcie o złożoności sytuacji, do których dochodzi lub może dojść w przyszłości, daje następna część tego rozdziału, poświęcona problemom związanym ze stosowaniem technik wspomaganego rozrodu. Pozwala ona dostrzec, jakim wyzwaniem będzie opracowanie polityki i rozwiązań prawnych, które umożliwią ludziom realizowanie ich życiowych planów i jednocześnie stworzą podstawy do sprawiedliwego rozwiązywania pojawiających się trudności oraz do ochrony praw tych, którzy mogliby w wyniku stosowania tych technik ucierpieć.

W dalszej części tego rozdziału przedstawiono szczegółowo różne techniki wspomaganego rozrodu. Jeżeli zastanawiasz się, czy zdecydować się na którąś z nich i jak daleko się w tym posunąć, spróbuj spożytkować doświadczenia kobiet, które z nich korzystały, oraz tych, które z nich zrezygnowały. Może ci w tym pomóc kontakt ze Stowarzyszeniem na rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji „Nasz Bocian”². Być może pozwoli ci to lepiej ocenić swoje potrzeby lub presję, pod którą jesteś, oraz ułatwi podjęcie decyzji, które będą dla ciebie najlepsze.

Zawsze będą wśród nas kobiety, które bardzo pragną mieć dziecko, ale nie chcą korzystać z metod wspomaganego rozrodu lub techniki te w ich przypadku nie przyniosły pozytywnego rezultatu. Jednak nawet w optymalnych warunkach społecznych i gospodarczych na całym świecie zawsze znajdują się dzieci, których biologiczni rodzice nie mogą się nimi opiekować. Jeżeli spojrzymy na to w ten sposób, może odczuwamy mniejszą presję posiadania „własnych” dzieci i zdecydujemy się na adopcję lub zostanie rodzicami zastępczymi. A może wystarczy, że będziemy kochać dzieci naszych sąsiadów, przyjaciół lub krewnych, dbać o nie i być przez nie kochanymi?

² Adres internetowy: <http://www.nasz-bocian.pl>

Książka *Nasze ciała, nasze życie* jest dostępna w księgarniach w całej Polsce. Może także zostać zamówiona w biurze wydawcy: **Fundacja Współpracy Kobiet NEWW-Polska**, ul. Miszewskiego 17/100, 80-239 Gdańsk, Polska bądź za pośrednictwem strony internetowej www.neww.org.pl.

Dodatkowe informacje: tel. 48 58 344 38 53, neww@neww.org.pl.

Polish edition of *Our Bodies, Ourselves* is available in bookstores in Poland. You can also purchase it online from www.neww.org.pl or from the publisher's office: **Network of East/West Women - Polska (NEWW)**, ul. Miszewskiego 17/100, 80-239 Gdańsk, POLAND.

For more information call 48 58 344 38 53 or write neww@neww.org.pl.